

Naučni skup: Naš svet, drugi svetovi. Antropologija, naučna fantastika i kulturni identiteti. Filozofski fakultet, Univerzitet u Beogradu, 11. 12. 2009. godine.

Naučni skup *Naš svet, drugi svetovi. Antropologija, naučna fantastika i kulturni identiteti*, koji su organizovali Centar za etnološka i antropološka istraživanja i Odeljenje za etnologiju i antropologiju, održan je 11. decembra 2009. godine, u svečanoj sali "Dragoslav Srejić" na Filozofskom fakultetu u Beogradu.

Tema skupa je privukla veliki broj učesnika iz različitih naučnih oblasti, što je dalo poseban, interdisciplinarni i obuhvatan pogled na razmatranu problematiku ali i unelo dodatnu dinamiku koja se ogledala, pre svega, u interesantnim i inspirativnim diskusijama koje su vođene tokom skupa. Svoja razmišljanja o mestu i ulozi naučne fantastike u savremenoj kulturi, interpersonalnim odnosima, konceptualizaciji pojedinih segmenata svakodnevnog života, kao i vrednosnih sistema ili smisla života, predstavili su Bojan Žikić, Miloš Milenković, Gordana Gorunović, Vladimir Ribić i Danijel Sinani sa Odeljenja za etnologiju i antropologiju, Filozofskog fakulteta u Beogradu, Ljiljana Gavrilović i Ivan Đorđević iz Etnografskog instituta SANU, Ivan Vuković sa Odeljenja za Filozofiju, Filozofskog fakulteta u Beogradu, Dejan Ognjanović sa Filozofskog fakulteta u Nišu, Aleksandar Dobrijević iz Instituta za filozofiju i društvenu teoriju u Beogradu, Stevan Vuković, filozof i teoretičar kulture i Zlatko Knežević, antropolog.

Nakon uvodne reči i pozdrava, koje su održali organizatori skupa prof. dr Bojan Žikić, upravnik Odeljenja za etnologiju i antropologiju i doc. dr Miloš Milenković, upravnik Centra za etnološka i antropološka istraživanja, prešlo se na radni deo naučnog skupa koji je bio organizovan u tri sekcije: Nacionalni i tuđinski identiteti, Tuđini, tehnologija i identiteti i Žanr, mediji i identiteti.

Dejan Ognjanović u svom radu **Propast sveta nije šteta**, bavio se procesom otuđenja našeg sveta i njegovim pretvaranjem u tuđinski, radikalno drugačiji, kao i uticajima toga procesa na psihu i identitet junaka romana Dž. G. Balarda. Ognjanović ističe da naučna fantastika ima potencijal da progovori ne o drugima, već o našem svetu i ne o vanzemaljcima, nego o ljudima, ukazujući na ideju o potrebi suštinskog reorganizovanja i redefinisavanja postojećeg sveta u Balardovim romanima. U radu „**Nacionalni heroj**“ u domaćoj naučno-fantastičnoj književnosti, Ivan Đorđević je razmatrao način na koji se nacionalni heroji poput Karadžića, Miloša i Marka Kraljevića predstavljaju u domaćoj sf produkciji, sa aspekta njihovog pozicioniranja, rekontekstualizacije i revalorizacije u odnosu na socijalno-političku realnost kulture u okviru koje ova književnost nastaje. Vladimir Ribić je u radu **Svemir kao američki imperijalni prostor** predstavio kako američko "osvajanje" svemira kao jedan od aspekata legitimizacije njihove

ve imperijalne hegemonije, ali i ideja da SAD doživljavaju sebe kao legitimog predstavnika čovečanstva, nalazi svoj odraz u folkloru i naučnoj fantastici. Predstavljajući rad **Zašto zombiji nikada ne pobeđe?**, Stevan Vuković, Ivan Vuković i Miloš Milenković su, u formi debate, sučelili argumentaciju za ili protiv tezi da analiza koncepta zombija u sf-horor produkciji sugeriše da je reč o sugestivnoj inverziji standardnih socijalnoteorijskih predstava o individualizmu. Ključna ideja je da ljudska populacija zahvaljujući kolektivizaciji ciljeva i saradnji pobeđuje u borbi za osnovne resurse, dok zombi populacija gubi upravo zbog individualističkog nastupa. Bojan Žikić u radu **Mi smo Ja, a Oni su Roj. Individualni i kolektivni identitet kao relaciono svojstvo ljudi i tuđina u naučnoj fantastici** pokazuje na koji način se motiv o kolektivnom umu/genetskom pamćenju tuđina - kao izuzetno bitno oruđe, koje koriste u konfrontaciji s ljudima, upotrebljava kao sredstvo konstruisanja identifikacionog markera, koji suštinski razdvaja ljudsku od tuđinskih rasa, izgrađenog na opoziciji između individualnog i kolektivnog identiteta, kao na relacionim svojstvima ljudi, odnosno njihovih tuđinskih protivnika. U radu **Ostrvo dana sutrašnjeg** Gordana Gorunović razmatra načine na koji se u romanu *Mogućnost ostrva*, Mišela Uelbeka, na osnovu iskustava iz naučno fantastične književnosti problematizuje budućnost XXI veka, putem mapiranja i promišljanja glavnih tema i gorućih problema sa kojima se društva u okviru Zapadne civilizacije suočavaju u postmodernom doba. Ljiljana Gavrilović je u radu **Između straha i sna: tehnologija u svakodnevi** istakla da naučna fantastika kao žanr nudi dva potpuno oprečna pristupa tehnološkim inovacijama – prosvetiteljsko oduševljenje napretkom koji se doživljava kao sredstvo za sve obimnije savladavanje prirode ali i romantičarski strah od svega što nas udaljava od prirode i razara idealizovane modele prošlosti i sadašnjosti, koja će veoma brzo postati prošlost - i pokazala kako oba pristupa utiču na svakodnevno ponašanje sve većeg broja ljudi u globalizovanom svetu. U radu **Kraj potrage za smislom ljudske egzistencije? O virusima, ljudskim telima i etici pesimističke kulture nakon socijalne traume**, Aleksandar Dobrijević i Miloš Milenković su u polemičkom maniru predstavili ideju da je dvoipohiljadugodišnjoj raspravi o smislu ljudske egzistencije došao kraj nakon što nas je sf produkcija naučila da je smisao naše egzistencije da pružimo organsku osnovu za održanje superiornije vrste – virusa. Problematizovane su etičke dimenzije pesimističke kulture, s posebnim naglaskom na politiku interpretacije u društvu nakon socijalne traume. Zlatko Knežević je u radu **O nečemu ni iz čega i pozitronskim dušama: antropologija, naučna fantastika i tehnologija** kroz antropolozku prizmu sagledao, u sf žanru sveprisutnu, ideju o neupitnom tehnološkom i naučnom razvoju čovečanstva kao osnove budućih svetova, te razmotrio refleksije konstrukcije i konstituisanja tehnoloških sistema i njihovih obećanja u naučnofantastičnoj literaturi i žanru uopšte. U radu **NLO religije. Religij-**

ski, (mas)medijski i (pop)kulturni fenomen?, Danijel Sinani razmatra značajne faktore koji su uticali na formiranje i razvoj NLO religija kao specifičnog oblika alternativne religioznosti. Analizirane su teologije, ikonografije i aktivnosti nekoliko NLO religijskih pokreta i diskutovane su njihove bazične religijske i, uopšte, kulturološke postavke.

Pored predstavljenih radova i učesnika, nekoliko prijavljenih autora, na žalost, nije bilo u mogućnosti da uzme učešća u radu naučnog skupa, ali će njihovi tekstovi biti objavljeni u tematskom zborniku radova.

Danijel Sinani